

Ajutise lähenemiskeelu kohaldamise ülevaade 2011-2013

Justiitsministeerium, kriminaalpoliitika osakond

Eesmärk

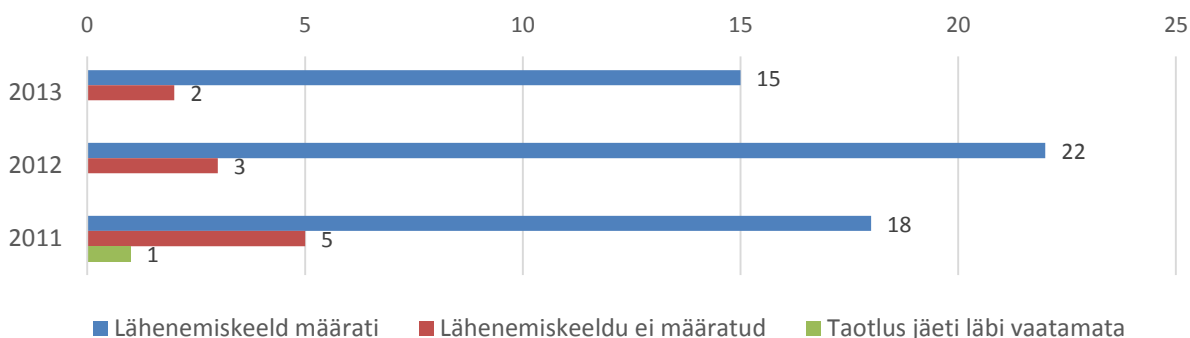
Näidata, kui sageli ja milliste kuritegude puhul ajutist lähenemiskeeldu kasutatakse, millised on praktika erinevused piirkondade vahel ning kui palju on registreeritud lähenemiskeelu rikkumise kuritegusid.

Ajutine lähenemiskeeld – mis see on?

Lähenemiskeeld keelab kannatanu eraelu ja muude isikuõiguste kaitseks isikuvastases või alaealise vastu toime pandud kuriteos kahtlustataval või süüdistataval kohtu määratud paikades viibimise, kohtu määratud isikutele lähenemise ja nendega suhtlemise. Ajutist lähenemiskeeldu taotleb prokurör ning selle määramise otsustab kohus. Ajutine lähenemiskeeld on mõeldud kasutamiseks kriminaalmenetluse läbiviimise ajal.

Vt täpsemalt: Kriminaalmenetluse seadustiku § 141¹.

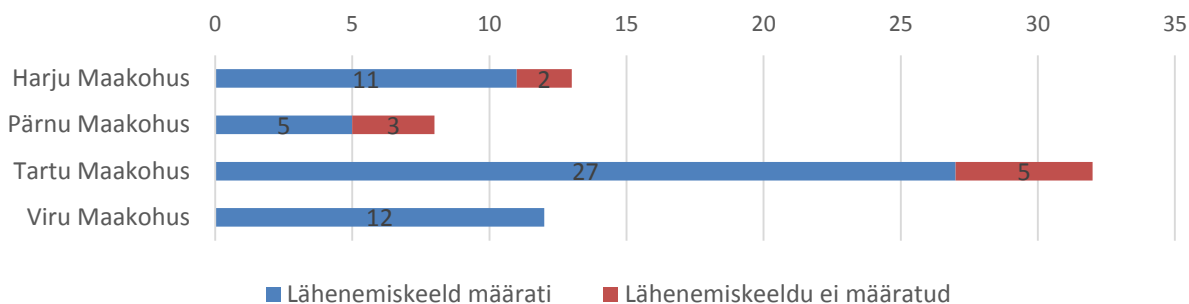
- Perioodil 2011-2013 tehti 66 taotlust ajutise lähenemiskeelu kohaldamise kohta, millest lähenemiskeeld määrati 55 juhul (82%).
- Taotluste arv meetme kohaldamiseks oli kõige kõrgem 2012. aastal, kui prokurörid taotlesid lähenemiskeelu kohaldamist 25 korral. Aasta varem oli taotlusi 24 ning 2013. aastal 17.
- Enamiku lähenemiskeelu taotlustest kohus rahuldab. 2011. aastal ei nõustunud kohus keelu kohaldamisega viiel, 2012. aastal kolmel ning 2013. aastal kahel korra.

Joonis 1. Lahendused ajutise lähenemiskeelu taotlustele aastate lõikes

- Peaaegu kõigil juhtudel oli ajutise lähenemiskeeluga seotud kahtlustus või süüdistus esitatud kehaline väärkohtlemine kvalifikatsiooni alusel; sellele järgnesid sageduselt ähvardamine ja piinamine, seksuaalkuriteod ning vabaduse võtmine seadusliku aluseta. Enamikel juhtudest oli tegemist perevägivallaga (89%) ning keskmiselt oli igas kahtlustuses kolm episoodi, mille uurimiseks menetlus käis.
- Lähenemiskeeldu taotleti peaaegu alati mehe vastu (97%) ning naise kaitseks (94%). Mõlemal korral, kus lähenemiskeelu taotleti naine vastu, oli ka kannatanuks samuti naissoost isik.
- Igas kolmandas taotluses taotleti lähenemiskeelu määramist ka kolmandate isikute kaitseks, kelleks peamiselt olid ohvri pereliikmetest lapsed.
- Lähenemiskeeld hõlmab sageli mitut piirangut: näiteks keeld viibida kannatanu elukohas, töökohas või nende vahetus läheduses, lapse kaitse puhul ka lapse lasteaia ja kooli juures. Kannatanule lähenemise keelu puhul fikseeritakse lahendis vahemaa (nt 5, 50 või 100 meetrit), millest lähemale ei tohi kahtlustatav või süüdistatav kannatanule minna, või on keelatud lähenemine kuulumiskauguseni. Suhtlemiskeeluna fikseeritakse ka keelatud suhtlemisviisid, nt suhtlemine sidepidamisvahendite teel (telefon, internet, kiri).

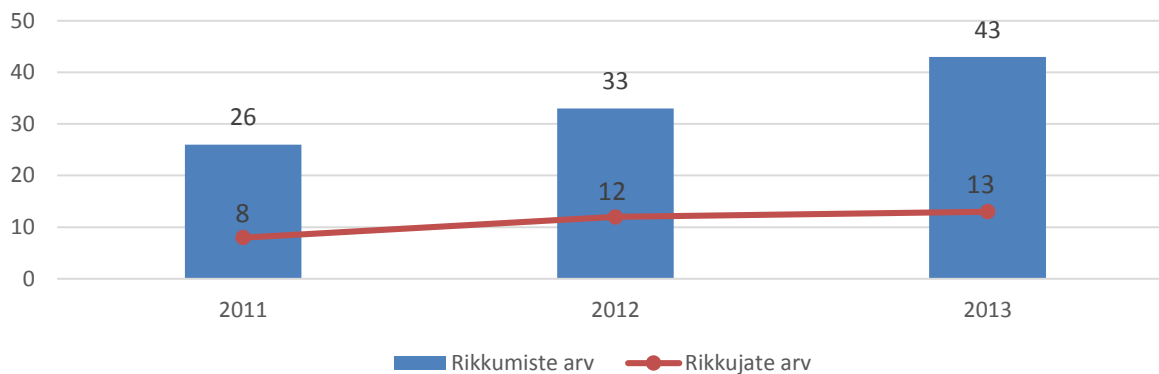
- Kõige rohkem ajutise lähenemiskeelu taotlusi menetles kolme aastaga Tartu maakohus, mille menetlused moodustasid poole (33) kogu ülejäänud Eesti ajutise lähenemiskeelu taotlustest. Harju maakohus menetles sama ajaga 13, Viru maakohus 12 ning Pärnu maakohus 8 taotlust. See tähendab, et võrreldes kuritegevuse tasemega taotletakse lähenemiskeeldusid Lõuna-Eestis üleproportsionaalselt ning Harjumaal alaproportsionaalselt. Arvestades vägivalda- ja alaealiste vastu toime pandud kuritegude ja menetluste arvu, on kokkuvõttes ajutise lähenemiskeelu kasutamine Eestis pigem vähe- kui üleliialevinud praktika.

Joonis 2. Lahendused ajutise lähenemiskeelu taotlustele maakohutute lõikes 2011-2013

Lähenemiskeelu rikkumised¹

- Lähenemiskeelu rikkumine on kuritegu (Karistusseadustiku § 331²) ning selle eest on võimalik isikule määrata rahaline karistus või kuni ühe aastane vangistus.
- Aastatel 2011-2013 alustati kriminaalmenetlus 33 lähenemiskeelu rikkumises kahtlustatava isiku suhtes, keda kahtlustati kokku 102-s rikkumiseepisoodis. Keskmine rikkumiste arv ühe kahtlustatava kohta pole aastate jooksul oluliselt muutunud.

Joonis 3. Lähenemiskeelu rikkujate arv ning rikkumiste arv aastate lõikes

Sama teema kohta:

Tamm, K. ja Kruusement, A. (2012) [Elektroonilise valvega lähenemiskeelu kohaldamise analüüs](#). Justiitsministeerium

Tamm, K. ja Tammiste, B. (2009) [Lähenemiskeelu kasutamise analüüs](#). Justiitsministeerium

¹ Sisaldab andmeid ka lähenemiskeeldude kohta, mis pole ajutised ehk on määratud, kas kriminaalkohtu määrusega peale menetluse lõppu või tsiviilkohtu poolt väljaspool kriminaalmenetlust.